

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ НОВОЧОРТОРИЙСЬКИЙ
ТЕХНОЛОГО– ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії НТЕФК

_____ Володимир ВЕРЖАКІВСЬКИЙ
02.04.2024р.

ПРОГРАМА

**вступного випробування з предмета «Українська мова»
для абітурієнтів, що вступають на І курс навчання на
освітньо-професійну програму підготовки фахового молодшого
бакалавра
на основі базової загальної середньої освіти**

Пояснювальна записка

Програму усної індивідуальної співбесіди з української мови складено для осіб, які вступають до Новочорторийського технологічно-економічного фахового коледжу на основі базової середньої освіти для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра зі спеціальностей: 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», 201 «Агрономія», 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», 211 «Ветеринарна медицина».

Програму з української мови розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5-9 класів (наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804). Вона має узагальнюючий характер, тому навчальний матеріал згруповано за нормами сучасної української літературної мови. Зміст програми складається з основних розділів української мови (фонетика, графіка, лексикологія, фразеологія, будова слова, словотвір, морфологія, синтаксис, стилістика, орфоепія, орфографія).

Мета усної співбесіди полягає у діагностиці рівня теоретичних знань і практичних умінь та навичок вступників з української мови.

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Вступники повинні знати:

- українську абетку; звуки, букви, склади;
- класифікацію звуків;
- чергування голосних та приголосних в мовному потоці;
- основні правила української літературної вимови;
- основні правила української орфографії;
- вживання великої літери;
- написання слів разом, окремо, через дефіс;
- правопис прізвищ та географічних назв;
- правила написання апострофа;
- правила написання м'якого знака;
- правопис іншомовних слів;
- правила переносу;
- лексикологію; синоніми, антоніми, омоніми;
- українську фразеологію;
- морфологію як учення про частини мови;
- синтаксис як учення про словосполучення і речення;

- класифікацію простих і складних речень;
- пунктуацію;
- основні стилі української мови.

Вступники повинні володіти такими навичками та вміннями:

- застосовувати теоретичні знання до конкретного мовного матеріалу;
- знаходити й обґрунтовувати орфограми та пунктограми;
- пояснювати фонетичні, лексичні, морфологічні, синтаксичні явища;
- правильно ставити і пояснювати розділові знаки.

ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Звуки мови й звуки мовлення. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, г, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й..

Лексикологія. Фразеологія.

Лексикологія як учення про слово. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Застарілі й нові слова (неологізми). Фразеологізми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників:

перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Особливості творення іменників.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємного переходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста та складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Повні й короткі форми якісних прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда та м'яка групи). Творення прикметників, перехід прикметників в іменники.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) один, одна;
- 2) два, три, чотири;
- 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;
- 4) сорок, дев'яносто, сто;
- 5) двісті - дев'ятсот;
- 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Творення числівників.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів.

Словозміна дієслів I і II дієвідміни. Особові і числові форми дієслів (теперішнього і майбутнього часу й наказового способу). Родові і числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього і майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частки як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Синтаксис

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Словосполучення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені. Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й

односкладні); за наявності чи відсутності другорядних членів (непоширені й поширені); за наявності необхідних членів речення (повні й неповні); за наявності чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Основні функції та способи вираження компонентів складеного присудка: вираження граматичного значення присудка (функція допоміжної частини) та вираження основного лексичного значення присудка (функція основної частини - неозначеної форми дієслова чи іменної частини).

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень.

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація та сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Стилістика

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

Орфоепія

Вимова голосних (наголошених і ненаголошених). Вимова приголосних звуків:

- 1) [дж], [дз], [дз']; 2) [г],
- 3) [ж], [ч], [ш], [дж];
- 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення);
- 5) м'яких приголосних;
- 6) подовжених приголосних ;
- 7) вимова слів з апострофом..

Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [й], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо, ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних

звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та nn прикметниках, дієприкметниках і прислівниках, не, ні з різними частинами мови. Особливості написання числівників і займенників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

Пунктуація

Розділові знаки в кінці речення. Розділові знаки в простому й складному реченнях.

ПИТАННЯ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Фонетика. Предмет і значення фонетики. Аспекти вивчення мовних звуків. Класифікація голосних звуків.
2. Приголосні звуки, їх класифікація. Чергування приголосних звуків.
3. Наголос.
4. Орфоепія. Вимова голосних і приголосних звуків.
5. Графіка й орфографія. Звуки і букви. Співвідношення між буквами і звуками української мови.
6. Основні принципи і правила правопису.
7. Лексикологія. Синоніми, омоніми, антоніми, однозначні та багатозначні слова.
8. Формування української лексики. Активна і пасивна лексика.
9. Фразеологія. Основні ознаки фразеологізмів.
10. Лексикографія.
11. Морфологічна будова слів. Слово і морфема. Типи морфем.
12. Словотвір.
13. Поняття про твірну основу.
14. Основні способи творення слів у сучасній українській літературній мові.
15. Морфологія і синтаксис як розділи граматики.
16. Основні граматичні поняття: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія.
17. Граматична категорія. Система граматичних категорій в українській мові.
18. Українська морфологія як граматичне вчення про частини мови в українській мові.
19. Частини мови і принципи їх виділення в українській мові. Повнозначні (самостійні) і не повнозначні (службові) частини мови. Вигуки.

20. Іменник. Семантичні та морфологічні ознаки, синтаксична роль. Граматичні категорії іменника.
21. Прикметник. Значення прикметників. Морфологічні ознаки і синтаксична роль прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників.
22. Числівник. Значення числівників. Їх граматичні ознаки. Семантичні та морфологічні групи кількісних числівників. Прості, складні та складені числівники. Відмінювання і особливості вживання різних груп числівників.
23. Займенник. Значення займенників. Групи займенників за значенням. Відмінювання особових і зворотного займенників.
24. Дієслово. Значення дієслів. Дієвідмінювання (відмінювані та незмінювані форми дієслова). Місце неозначеної форми (інфінітива) в системі дієслівних форм. Категорія виду дієслова. Категорія стану. Перехідні і не перехідні дієслова. Без особові дієслова. Категорія особи. Категорія часу дієслова.
25. Дієприкметник. Активні та пасивні дієприкметники
26. Дієприслівник як форма дієслова. Дієслівні й прислівникові ознаки дієприслівника. Значення дієприслівників доконаного і недоконаного виду.
27. Прислівник. Значення прислівників. Морфологічні ознаки, синтаксична роль прислівників.
28. Прийменники як службові слова Синтаксичні функції прийменників.
29. Сполучники як службові слова. Синтаксичні функції сполучників.
30. Частки як службові слова. Групи часток за значенням. Функції часток.
31. Вигуки як слова та їх роль у реченні. Групи вигуків за значенням, їх уживання.
32. Словосполучення. Його ознаки.
33. Речення як основна синтаксична одиниця мови і мовлення. Типи речень за метою висловлювання.
34. Двоскладне просте речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного простого речення.
35. Односкладне речення. Типи односкладних речень.
36. Повне і неповне речення. Типи неповних речень.
37. Порядок слів у реченні, його стилістична роль і значення в українській мові.
38. Речення з однорідними членами.
39. Узагальнюючі слова в реченнях.
40. Речення з відокремленими другорядними членами.
41. Звертання, його значення і способи вираження.
42. Вставні слова і словосполучення.
43. Складне речення як синтаксична одиниця.
44. Складносурядні речення.
45. Складнопідрядні речення.
46. Складні речення з різними видами зв'язку.

47. Засоби передачі чужого мовлення. Пряма та непряма мова.
 48. Основи сучасної української пунктуації. Система розділових знаків.
 49. Розділові знаки у простому і складному реченнях.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ **усної відповіді (співбесіди) з української мови**

Кожне запитання білета оцінюється від 1 до 4 балів. Максимальна кількість балів, яку може набрати вступник, правильно відповівши на всі запитання в білеті – 12. Набрана сума кількості правильних відповідей переводиться за 200 – бальною шкалою. Максимальна кількість балів, яку можна набрати, відповівши на всі запитання в білеті – 200.

Таблиця нормативів оцінювання відповідей вступників

Оцінка за 12- бальною системою оцінювання навчальних досягнень вступників	Оцінка за 200-бальною системою оцінювання навчальних досягнень вступників
1	0-59
2	60-99
3	100-109
4	110-119
5	120-129
6	130-139
7	140-149
8	150-159
9	160-169
10	170-179
11	180-189
12	190-200

Критерії оцінювання знань з української мови (співбесіда)

Бали	Загальні критерії, за якими оцінюються навчальні досягнення вступників
0	Вступник виявив незнання або нерозуміння навчального матеріалу
0-50	Вступник не відповів на більшу частину запитань
50-99	Вступник не володіє мовознавчою термінологією. Допущені помилки у визначенні понять, висвітленні основних положень, які не виправлені після зауваження викладача
100-109	Вступник не впорався з питаннями, показав недостатню сформованість лінгвістичних умінь та навичок.
110-119	Вступник допускає помилки у визначенні понять, використанні наукової термінології, які виправлені після кількох навідних питань

120-129	Вступник недостатньо повно розкриває зміст питань, але показує їхні загальне розуміння.
130-139	Вступник у викладі матеріалу допускає невеликі прогалини, які виправляє після навідних питань викладача
140-149	Вступник допускає один-два недоліки при висвітленні основного змісту питань, які усунені після зауваження викладача
150-159	Вступник допускає помилку або більше двох недоліків при висвітленні додаткових питань, які легко виправлені після зауваження викладача
160-169	Знання, вміння й навички вступника повністю відповідають вимогам програми, зокрема вступник у повному обсязі дає відповіді на питання, але допускає мінімальні неточності у визначенні мовних понять.
170-179	Знання, вміння й навички вступника повністю відповідають вимогам програми, зокрема вступник безпомилково відповідає на усі визначені та додаткові питання, з легкістю демонструє теоретичні знання на практиці
180-189	Знання, вміння й навички вступника повністю відповідають вимогам програми, зокрема вступник бездоганно відповідає на основні та додаткові питання, з легкістю демонструє теоретичні знання на практиці, наводить приклади.
190-200	Вступник володіє глибокими і міцними знаннями, демонструє на прикладах вивчений матеріал.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА СПІВБЕСІДУ:

1. Що вивчає фонетика?
2. Що ви знаєте про українську абетку?
3. Скільки букв в українському алфавіті?
4. Пригадайте, які чергування звуків ви знаєте?
5. Пригадайте правила написання апострофа.
6. Пригадайте правила написання м'якого знака.
7. Що вивчає лексика?
8. Що таке синоніми та антоніми?
9. Які слова називають однозначними та багатозначними?
10. Дайте визначення фразеологічним зворотам.
11. З яких частин складається слово?
12. Назвіть способи словотвору.
13. Скільки ви знаєте самостійних частин мови?
14. Що називається іменником? На які питання відповідає?
15. За чим змінюється іменник?
16. На які питання відповідає прикметник, на що вказує?
17. Пояснити які прикметники якісні, відносні та присвійні?
18. Дати визначення, що таке числівник?

19. Які відмінюються числівники сорок, дев'яносто, сто?
20. До якої частини мови належать слова: один, сто, мільйон?
21. Що таке дієслово? Які ви знаєте форми дієслів?
22. Які суфікси має неозначена форма дієслова?
23. Який вид мають дієслова, наведіть приклади.
24. Що називається прислівником, які особливості цієї частини мови?
25. Що таке займенник, яке значення займенників? Назвіть групи займенників.
26. Назвіть службові частини мови.
27. Що називається реченням?
28. Які ви знаєте види речень за метою висловлювання?
29. Що становить граматичну основу речення?
30. На які питання відповідає підмет та присудок?
31. Чим можуть бути ускладнені прості речення?
32. Що називається складносурядним реченням?
33. Що називається однорідними членами речення?
34. Чим відрізняється складне речення від простого?
35. Що таке звертання? Які розділові знаки є при звертаннях?
36. Що таке пряма мова? Чим відрізняється пряма мова від непрямої?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Куцієнко О.Г. Український правопис: коментарі, завдання та вправи. – Х.: «Основа», 2020. – 175 с.
2. Авраменко О. М. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти. К.: Грамота, 2018.
3. Голуб Н. Б., Новосьолова В. І. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу. К.: Педагогічна думка, 2018.
4. Глазова О. П. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти. Харків: Ранок, 2018.
5. Заболотний О. В., Заболотний В. В. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу. К.: Генеза, 2018.
6. Український правопис, схвалений Постановою Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 437; затверджений Українською національною комісією з питань правопису (протокол від 22 жовтня 2018 року №5)
7. Шевчук С. В. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти. К.; Ірпінь: Перун, 2018.
8. Юшук І. П. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу загальн. серед. освіти. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2018.

Розглянуто і схвалено на засіданні
циклової комісії загальноосвітніх,
соціальних і гуманітарних дисциплін
Протокол № 6 від 02.04.2024р.

Голова комісії _____ Л.В.Білоцерківська